

defendant, 2) something that aims administrative action, 3) the fact about which a claim is filed.

Thus, the subject of administrative action is always associated with a public legal relations arising between the plaintiff and the defendant and is expressed in the request, the request due to an administrative court. In turn, the substantive requirement of the dispute is the result of public law.

The subject of the claim is the part that describes the substantive requirements the plaintiff to the defendant, against whom he asked to pronounce a judgment. It is mediated by legal disputes - a subjective right and duty of the plaintiff and the defendant. [19]

In particular, administrative action may include the re-

quirement (§ § 1-6 § 4. 105 of the Code of Administrative Procedure of Ukraine):

- Cancellation or invalidation decision defendant - government entity wholly or some of its provisions;
- The obligation of the defendant - the subject of authority to make a decision or take some action;
- The obligation of the defendant - the subject of authority to refrain from taking certain actions;
- Recovery from the defendant - the subject of authority funds for damages caused its illegal decision, action or inaction;
- Execution stopped or not committed action;
- Establish the presence or absence of jurisdiction (authority) of the authority.

LITERATURE:

1. Бевзенко В. М. Вітчизняна адміністративна юстиція в контексті розвитку законодавства України та адміністративно-правової науки // Кримський юридичний вісник. – 2007. – № 1 (1). – С. 261–267.
2. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 40. – Ст. 263.
3. Карль Лемайеръ. Административная юстиция : Понятие охраны субъективных публичных прав в связи с развитием возр ний на государство [переводъ съ н мецкаго Барона А. Э. Нольде Привать-доцента С.-Петербургскаго Университета] / Карль Лемайеръ. – С.-Петербург : Сенатская типография, 1905. – 206 с. – С. 1.
4. Кобалевский В. Л. Очерки советского административного права // В книзі : Антологія української юридичної думки. – В 6 т. / Редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. – Том 5 : Поліцейське та адміністративне право / Упорядники : Ю. І. Римаренко, В. Б. Авер'янов, І. Б. Усенко ; відп. редактори Ю. І. Римаренко, В. Б. Авер'янов. – К. : Видавничий Дім «Юридична книга», 2003. – 600 с. – С. 567, 568.
5. Корф С.А. Административная юстиция в России. Книга первая. Очерк исторического развития власти надзора и административной юстиции в России / Корф С.А. [Баронъ С.А. Корф , профессоръ Императорскаго Александровскаго Университета в Гельсингфорс]. – С.-ПЕТЕРБУРГЪ : Типография Тренке и Фюсно, Максимиліановскій пер., № 13, 1910. – 528 с. – с. v.
6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004 // Офіційний вісник України офіційне видання – 2004. – № 45. – Ст. 41.
7. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–14, № 15–16, № 17. – Ст. 112.
8. Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35, 35–36, 37. – Ст. 446.
9. Пункт 5 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України № 15-рп/2004 від 2 листопада 2004 року // Конституція України у судових рішеннях / М. П. Орзіх, А. А. Зеров, Д. С. Терлецький. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – С. 147, 148.
10. Пункт 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України № 9-зп від 25 грудня 1997 року (справа за зверненнями жителів міста Жовті Води) // Конституція України у судових рішеннях / М. П. Орзіх, А. А. Зеров, Д. С. Терлецький. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – С. 147, 148.
11. Пункт 1 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 25 листопада 1997 року (справа громадянки Дзюби Г.П. щодо права на оскарження в суді неправомірних дій посадової особи) // Конституція України у судових рішеннях / М. П. Орзіх, А. А. Зеров, Д. С. Терлецький. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – С. 148.
12. Пункт 8 постанови Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 року № 9 «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» // Конституція України у судових рішеннях / М. П. Орзіх, А. А. Зеров, Д. С. Терлецький. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – С. 148, 149.
13. Постанова Вищого господарського суду України від 28 липня 2010 року у справі № 9/4/5/5198 // Конституція України у судових рішеннях / М. П. Орзіх, А. А. Зеров, Д. С. Терлецький. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – С. 149.
14. Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35, 35–36, 37. – Ст. 446.
15. Курс цивільного процесу : підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін. ; за ред. В. В. Комарова. – Х. : Право, 2011. – С. 588.
16. Про прокуратуру : Закон України від 5 листопада 1991 року № 1789-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 793.
17. Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
18. Новый тлумачний словник української мови. Том 2 / Укладачі В.В. Яременко, О.М. Сліпушко. – К., 2004. – С. 867.
19. Стефанюк В.С. Судовий адміністративний процес: Монографія. – Харків, 2003. – С. 263.

УДК 342.9

УЧАСТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА В АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ СТАДІЙНОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ

PARTICIPATION OF A TRANSLATOR IN THE ADMINISTRATIVE TORT PRODUCTION ACCORDING TO THE LEGISLATION OF UKRAINE: PECULIARITIES OF REGULATION OF THE STAGE

Бережна І.А.,

здобувач кафедри адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету

Статтю присвячено визначенню особливостей участі перекладача на окремих стадіях адміністративно-деліктного провадження. Проведено ґрунтовний аналіз наукових досліджень, присвячених вивченню питань стадій адміністративно-деліктного провадження. На-

голошено на необхідності вдосконалення процесуального статусу перекладача на окремих стадіях адміністративно-деліктного провадження в майбутньому кодифікованому адміністративно-деліктному акті.

Ключові слова: перекладач, адміністративно-деліктне провадження, процесуальний статус, стадії адміністративно-деліктного провадження.

Статья посвящена определению особенностей участия переводчика на отдельных стадиях административно-деликтного производства. Проведен обстоятельный анализ научных исследований, посвященных изучению стадий административно-деликтного производства. Отмечена необходимость совершенствования процессуального статуса переводчика на отдельных стадиях административно-деликтного производства в будущем кодифицированном административно-деликтном акте.

Ключевые слова: переводчик, административно-деликтное производство, процессуальный статус, стадии административно-деликтного производства.

The article is devoted to the definition of specific features of participation of an interpreter at certain stages of the administrative tort production. Conduct a thorough analysis of scientific research on the study of the stages of the administrative tort production. Noted the need to improve the procedural status of an interpreter at certain stages of the administrative tort of production in the future codified administrative tort act.

Key words: translator, administrative tort production, process status, stage of administrative production.

В умовах побудови в Україні правової демократичної держави актуалізується питання кардинального реформування адміністративного законодавства, частиною якого є й адміністративно-деліктне, зокрема, мається на увазі розробка та прийняття нового кодифікованого адміністративно-деліктного акта, який би максимально відповідав європейським принципам, стандартам правової держави, положенням, розробленим сучасною правовою доктриною. У контексті такого реформування варто враховувати різні аспекти адміністративно-деліктних проваджень, у тому числі й питання, які стосуються їх суб'єктів, адже їх слід визнати однією з центральних категорій відповідного провадження. За своїм статусом вони можуть мати як обов'язкових, лідируючих, так і таких, що сприяють провадженню. У групі останніх часто йдеться про перекладача як самостійного учасника адміністративно-деліктних проваджень. Загальні питання цієї проблематики розглядали у своїх працях науковці, які займалися дослідженням суб'єктів права взагалі, а саме: В.Б. Авер'янов, С.С. Алексєєв, В.М. Бєвзенко, О.М. Бандурка, Д.М. Бахрах, Ю.П. Битяк, А.С. Васильєв, Є.В. Додін, Е.Ф. Демський, С.В. Ківалов, В.К. Колпаков, Т.О. Коломоєць, А.Т. Комзюк, О.В. Кузьменко, Д.М. Лук'янець, О.І. Миколенко, О.І. Остапенко, С.Г. Стеценко, М.М. Тищенко та інші науковці. Проте слід зазначити, що процесуальний статус перекладача, його участь в адміністративно-деліктному провадженні зазвичай досліджувалися вченими не як самостійне правове питання, а лише виключно під час розгляду загальних рис інституту адміністративно-деліктного-провадження.

В якості мети роботи варто визначити характеристику особливостей стадійної регламентації участі перекладача в адміністративно-деліктному провадженні на основі аналізу наявних доктринальних та нормативних джерел, а також виокремлення проблемних питань такої участі та пропозицій щодо їх вирішення. Закріплення мовних принципів в адміністративно-деліктному провадженні затверджує пріоритет загальнолюдських цінностей, забезпечує мовний суверенітет кожної людини, тому можливість використання прийнятної для сторін мови або користування послугами перекладача і законодавче закріплення мови здійснення адміністративно-деліктного провадження є дуже важливим. Аналіз чинного адміністративно-деліктного законодавства та останніх наукових публікацій дає можливість стверджувати, що участь перекладача в адміністративно-деліктному провадженні недостатньо врегульована, тому, досліджуючи адміністративно-процесуальний статус перекладача в адміністративно-деліктному провадженні, слід детально зупинитися на його ролі, особливостях участі на кожній стадії провадження, що надасть змогу більш ґрунтовно з'ясувати поставлене наукове завдання.

Комплексно участь перекладача в адміністративно-деліктному провадженні розглядає В.К. Колпаков при дослідженні феномену адміністративного проступку [1, с. 23], О.В. Кузьменко – при систематизації адміністративних проваджень [2, с.40-41], О.І. Миколенко – при класифі-

кації учасників провадження про адміністративні правопорушення [3], О.М. Бандурка та М.М. Тищенко – при характеристиці адміністративно-деліктного провадження [4], Д.М. Бахрах – при вивченні адміністративно-деліктного провадження та поділі суб'єктів на лідируючих і супутніх [5], проте слід наголосити на відсутності комплексних монографічних робіт, присвячених безпосередньо участі перекладача в адміністративно-деліктному провадженні. Таким чином, недостатнє теоретичне опрацювання теми, її наукова значущість та актуальність зумовлюють потребу в проведенні глибокого дослідження вказаного питання. Зауважимо, що актуальність обраної теми зумовлюється процесом радикального оновлення змісту та ідеології адміністративного деліктного законодавства, необхідністю його побудови з урахуванням теоретичних проблем та практики його застосування.

На різних стадіях адміністративно-деліктного провадження кожен учасник, що сприяє провадженню, виконує свою особисту функцію, перекладач також є повноправним учасником провадження, і доказом тому є закріплення у КпАП України його процесуальних прав та обов'язків. У нормах, які регулюють адміністративно-процесуальний статус перекладача, зазначено, що він залучається до провадження у випадках, коли потерпілий, законні представники, свідок або особа, яка вчинила адміністративне правопорушення, не володіють мовою провадження (ст. 274 КпАП України [6]). Тому доцільно дослідити правові норми щодо регламентації участі перекладача в адміністративно-деліктному провадженні, виділити особливості стадійної регламентації та внести науково обґрунтовані пропозиції щодо покращення правового регулювання участі перекладача за чинним законодавством України.

Структуру адміністративного процесу як різновиду юридичного процесу утворюють окремі провадження, кожне з яких становить певну єдність послідовно здійснюваних дій у просторі та часі, їх поступове здійснення властиве кожному з адміністративних проваджень і гарантує остаточне вирішення тієї чи іншої адміністративної справи [7, с. 486]. Адміністративно-деліктні провадження, у свою чергу, також передбачають певну стадійність. Вони всі об'єднані сукупністю процесуальних дій (так званих адміністративних процедур), які здійснюють суб'єкти адміністративної юрисдикції й інші учасники провадження. Отже, адміністративно-деліктне провадження складається із сукупності стадій, а останні розподіляються на простіші складові – етапи, що наповнені діями. Будь-яке провадження складається з окремих операцій, дослідження яких свідчить про ознаки, притаманні їм. По-перше, вони здійснюються послідовно, тобто одна операція змінює іншу, утворюючи своєрідну низку дій. По-друге, послідовність здійснення операцій має не випадковий характер, вона логічно визначена. По-третє, різним видам адміністративних проваджень притаманні різні за характером і призначенням операції. По-четверте, здійснення тієї чи іншої операції в провадженні визначається адміністратив-

но-процесуальними нормами і реалізується за допомогою матеріальних норм адміністративного права [8, с. 209]. Разом із тим слід відмітити, що адміністративно-деліктному провадженню не властива надто складна процедура, домінуючою тезою наявних джерел є його спрощеність. Наприклад, В.К. Колпаков обґрунтовує спрощеність адміністративно-деліктного провадження та надає розгорнуту характеристику адміністративним правопорушенням, провадження за якими здійснюється у спрощеній формі [9]. П.А. Петухов відмічає різновиди адміністративно-деліктного провадження в першій інстанції: звичайне і спрощене (прискорене) [10, с. 18-19]. Причому під прискореним провадженням розуміє розгляд протягом доби справ про порушення, за які застосовують адміністративний арешт, що потребує встановлення цілої низки процесуальних гарантій забезпечення прав громадянина, якого притягують до відповідальності. М.В. Завальний виділяє дві форми адміністративно-юрисдикційної діяльності: загальне та спрощене провадження, які, у свою чергу, залежать від складності процедури, пов'язаної з характером і ступенем адміністративного проступку [11, с.18-19].

Поняття «стадія» є одним з основних понять, що використовуються в теорії і практиці адміністративно-процесуальної діяльності. Стадії в адміністративно-деліктному провадженні – це послідовний ряд пов'язаних між собою процесуальних дій щодо реалізації прав та взаємних обов'язків, що складається з декількох етапів розвитку, які змінюють один одного. На думку Т.О. Коломоєць, стадія провадження – це самостійна його частина, яка, поруч із загальними завданнями провадження, має притаманні тільки їй цілі й особливості, до того ж вчений-адміністративіст обґрунтовує, що стадії відрізняються колом учасників провадження, характером процесуальних дій та їх юридичною роллю. Виконання завдань кожної стадії провадження оформляється спеціальними процесуальними документами (акт), що підсумовують діяльність, після чого розпочинається нова стадія. Стадії органічно пов'язані між собою, наступна, як правило, починається лише після того, як закінчена попередня, на новій стадії перевіряється те, що було зроблено раніше [12, с. 237-238]. Автори навчального посібника «Адміністративне право України» за загальною редакцією В.В. Галуцького під стадією провадження розуміють таку порівняно самостійну його частину, що поряд із загальними завданнями провадження має притаманні тільки їй цілі й особливості [13, с. 211]. Е.Ф. Демський розглядає стадію провадження як певну частину розгляду і вирішення окремих питань в адміністративній справі з метою забезпечення просування її до розгляду по суті. На його думку, стадія провадження – це динаміка відносно замкнутої сукупності закріплених чинним законодавством способів, методів, форм, що забезпечують логіко-функціональну послідовність досягнення кінцевого процесуального результату, у свою чергу, стадію адміністративного провадження вчений визначає як урегульовані нормами адміністративного процесуального права порядок і умови здійснення відносно самостійних і логічно пов'язаних процесуальних дій, спрямованих на вирішення і розв'язання завдань певної частини конкретного адміністративного провадження [14, с. 115-127]. Наукова позиція В.К. Колпакова полягає в тому, що в системі адміністративного провадження кожна стадія є по-своєму важливою та необхідною, тому не має підстав для їх протиставлення за значущістю. Стадії пов'язані між собою загальними цілями й завданнями; послідовно змінюючи одна іншу, вони утворюють єдину систему, забезпечують швидке та повне розкриття правопорушень, викриття і покарання винних, усебічне, повне й об'єктивне дослідження обставин кожної справи [15, с. 266]. Враховуюче вищезазначене, можна дійти висновку, що відмінності в доктринальних поглядах на поняття «стадії адміністративного провадження» не мають принципового характеру, відрізняються сутністю підходу того чи іншого автора до їх до-

слідження, акцентом на окремих властивостях. Важливим є те, що науковці одностайні в тому, що стадії – це складові адміністративно-деліктного провадження і мають повно й точно відображати його структуру.

Стадійність адміністративно-деліктного провадження слід вважати його невід'ємною властивістю, завдяки цьому під час адміністративно-деліктного провадження здійснюється перевірка законності й обґрунтованості прийнятих постанов. Тим самим забезпечується правильне розслідування, розгляд і вирішення справи, а також виконання остаточного процесуального рішення. Адміністративно-деліктне провадження складається зі стадій, під якими розуміють порівняно самостійні частини послідовно здійснюваних процесуальних дій, які поряд із загальними завданнями провадження мають властиві лише їм завдання й особливості, що визначають їх зміст і процесуальне призначення.

Слід зазначити, що з питання щодо виділення стадій адміністративно-деліктного провадження, їх кількості та змісту в адміністративно-правовій науці існує значна кількість думок та пропозицій, які навіть можна згрупувати. Одна група вчених (наприклад, В.Б. Авер'янов, М.М. Тищенко, Ю.П. Битяк, В.В. Богуцький, Т.О. Коломоєць, Р.О. Кукурудз) виділяє чотири стадії: 1) порушення справи про адміністративне правопорушення; 2) розгляд справи про адміністративне правопорушення; 3) оскарження й опротестування постанови по справі про адміністративне правопорушення; 4) виконання рішення, застосування адміністративного стягнення [16, с. 280; 7, с. 519; 7, с. 202; 17, с. 166; 18, с. 101-102; 19, с. 78-79]; на думку другої групи науковців (зокрема, І.П. Голосніченко, М.Ф. Стахурський та Н. Золотарьова), таких стадій – п'ять, при цьому самостійною стадією вченими виділяється попереднє адміністративне розслідування [16, с. 280-281; 20, с. 27]. В.А. Юсупов, у свою чергу, виділяє сім стадій провадження: 1) порушення справи; 2) збір і вивчення потрібної інформації; 3) попереднє вивчення матеріалів справи; 4) вибір норм права, що підлягають застосуванню; 5) розгляд справи органами, що правомочні приймати рішення; 6) розгляд скарг і прийняття кінцевого рішення; 7) виконання рішення у справі [21, с. 34-35], в той же час А.Б. Агапов, навпаки, вирізняє лише дві стадії адміністративно-деліктного провадження [22, с. 233]. Залежно від волевиявлення сторін адміністративної справи та певних процесуальних дій, що виконуються в межах кожного з проваджень адміністративного провадження, вчені-адміністративісти розподіляють стадії провадження на дві основні групи: 1) обов'язкові (конституційні); 2) необов'язкові (факультативні) [23, с. 56]. Ю.П. Битяк виділяє чотири стадії: порушення справи про адміністративне правопорушення, розгляд справи і винесення постанови, оскарження постанови, виконання постанови [24, с. 223-224], його підтримує В.Б. Авер'янов [7, с. 519]. С.В. Ківалов виділяє такі стадії: стадія порушення справи, стадія аналізу ситуації (адміністративне розслідування), стадія розгляду справи і прийняття рішення, стадія виконання рішення [25, с. 262-263]. М.І. Данількевич також виділяє чотири стадії, однак пропонує їх називати дещо по-іншому: адміністративне розслідування, розгляд справи, перегляд постанови, виконання постанови [26, с. 129]. І.П. Голосніченко та М.Ф. Стахурський розрізняють п'ять стадій: порушення справи про адміністративне правопорушення, попереднє адміністративне розслідування, розгляд справи і винесення постанови, оскарження й опротестування постанови, виконання постанови [27, с. 155]. Е.Ф. Демський зазначає, що послідовність вчинення процесуальних (процедурних) дій, які прийнято називати стадіями провадження, містять п'ять назв: відкриття адміністративного провадження; підготовка адміністративної справи до розгляду; розгляд адміністративної справи; прийняття адміністративного акта (рішення) та його перегляд; звернення до виконання

адміністративного акта (рішення) [14, с. 188]. С.Г. Стеценко також нарахує п'ять стадій: порушення справи, розгляд справи, прийняття рішення в справі, оскарження та опротестування постанови, виконання постанови [28, с. 273-277]. На думку О.В. Кузьменко, в справах про адміністративні правопорушення міститься також п'ять стадій провадження: порушення справи, адміністративне розслідування, розгляд і прийняття рішення в справі, оскарження та опротестування прийнятого рішення, виконання постанови [2, с. 160].

На підставі ґрунтовного аналізу положень наукових робіт з питань поділу адміністративно-деліктного провадження на стадії, їх назви та змісту Р.В. Сінельнік пропонує дотримуватися традиційного (чотири стадії) варіанту стадійності провадження у справах про адміністративні правопорушення [29, с. 11], його підтримує А.В. Іванов [30, с. 11]. Слід підтримати переважну думку вчених-адміністративістів щодо виокремлення чотирьох стадій і збереження за ними традиційно прийнятих назв. Тобто, враховуючи величезну наявність різних позицій і поглядів вчених-адміністративістів, ми дотримуємося класичного підходу щодо нормативного визначення назв і кількості стадій: за загальним правилом адміністративно-деліктне провадження має чотири стадії: 1) порушення провадження та адміністративне розслідування; 2) розгляд справи; 3) оскарження постанови; 4) виконання постанови. На першій стадії провадження з'ясовується факт вчинення та обставини правопорушення, дані про винну особу, складається протокол (ст.ст. 276-282 КпАП України). На другій – компетентний орган розглядає матеріали і приймає постанову (ст.ст. 283-285 КпАП України). На третій (це факультативна, необов'язкова стадія, її може і не бути) – постанова може бути оскаржена громадянином, переглянута за ініціативою вищестоячого органу, ця стадія закінчується скасуванням постанови, зміною, або залишенням постанови в силі (ст.ст. 287-297 КпАП України). Четверта стадія – виконання постанови (ст.ст. 298-310 КпАП України).

Залучення перекладача можливе на всіх стадіях адміністративно-деліктного провадження. Особами, що не володіють мовою, якою ведеться провадження в справі, визнаються особи, що не розуміють або погано розуміють розмовну мову, не можуть вільно розмовляти або читати даною мовою, мають труднощі в розумінні тих чи інших термінів.

Перша стадія адміністративно-деліктного провадження починається з виявлення факту вчинення адміністративного проступку, потім з'ясовуються причини і обставини вчинення правопорушення, виявляються винні особи, завдана шкода, здійснюється його фіксація у відповідному процесуальному документі. Процесуальним документом, в якому юридично оформляється перша стадія адміністративно-деліктного провадження, є протокол, акт про правопорушення або розпорядження (щодо юридичних осіб – суб'єктів господарювання). Відповідно до змісту ст. 274 КпАП України перекладач призначається органом (посадовою особою), у провадженні якого перебуває справа про адміністративне правопорушення. Таким чином, перекладач допускається в провадження у справах про адміністративні правопорушення лише після складання протоколу. Враховуючи це, особа, яка притягується до адміністративної відповідальності, у момент порушення справи, з'ясування причин і обставин вчинення правопорушення, процесуального оформлення результатів розслідування та направлення матеріалів для розгляду справи за підвідомчістю фактично позбавлена права на повний і точний переклад, тобто на необхідну в даному випадку допомогу перекладача. Безперечно, така нормативна обмеженість не дає змоги перекладачеві реалізувати його процесуальні права під час першої стадії адміністративно-деліктного провадження. Отже, можна зробити цілком

логічне припущення, що діюче законодавство України відносно цього питання є недостатньо узгодженим. Зокрема, зі змістом вищевказаної статті КпАП України не узгоджуються норми Конституції України, які гарантують вільний розвиток, використання і захист російської та інших мов національних меншин України (ст. 10). Таким чином, зазначену прогалину слід усунути шляхом внесення доповнення до ст. 274 КпАП України, в якій зазначити: якщо особа, що вчиняє адміністративне правопорушення, або ж відносно особи представником державного органу складається протокол про адміністративне правопорушення, то така особа фактично вступає у правовідносини з державою в особі державного органу або його посадової особи і має право на отримання послуг перекладача, зокрема, з моменту складання протоколу про адміністративне правопорушення.

Друга стадія адміністративно-деліктного провадження – розгляд справи та винесення по ній постанови. Ця стадія визнається основною в провадженні, оскільки в ній вирішуються найважливіші завдання, її ще називають головною, базовою, центральною [20]. Відповідно до приписів КпАП України дана стадія включає такі процесуальні дії: підготовку справи до розгляду, слухання справи, прийняття рішення по справі та доведення його до відома. Процесуальні права перекладача як учасника адміністративно-деліктного провадження максимально реалізуються саме на другій стадії. На стадії підготовки справи до розгляду орган, що розглядає справу про адміністративне правопорушення, має ретельно вивчити всі обставини справи, заслухати пояснення особи, щодо якої порушено адміністративно-деліктне провадження, потерпілих, законних представників, при необхідності призначає перекладача, а перекладач зобов'язаний з'явитися на виклик органу (посадової особи) і зробити повно й точно доручений йому переклад. Як правило, необхідність призначення перекладача полягає в підтвердженні чи спростуванні обставин, що містяться в цих матеріалах.

Стадія перегляду справи є факультативною, тобто необов'язковою, і настає лише у випадку оскарження прийнятої постанови по суті справи. Право на оскарження постанови адміністративно-деліктного провадження є однією з найважливіших гарантій захисту прав особи, яка притягується до адміністративної відповідальності. Роль перекладача на цій стадії, в принципі, істотно не відрізняється від його ролі на попередній стадії.

Стадія виконання постанови про накладення адміністративного стягнення є останньою, заключною стадією адміністративно-деліктного провадження. Для постанов про накладення штрафу встановлено добровільний і примусовий порядок виконання. Перший здійснюється правопорушником добровільно, наприклад, коли він добровільно сплачує штраф. Практична реалізація адміністративного стягнення, призначеного правопорушнику постановою, загальною процедурою підлягає виконанню з моменту її винесення. І на цій стадії роль перекладача в забезпеченні реалізації права на повний і точний переклад особою, яка притягується до адміністративної, є достатньо важливою. Зокрема, на цій стадії відповідно до ст. 14 Закону України «Про виконавче провадження» (від 21.04.1999) перекладач має право на винагороду за виконану роботу, що належить до витрат, пов'язаних з організацією та проведенням виконавчих дій. Розмір такої винагороди визначається в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Таким чином, підводячи підсумки, необхідно зазначити, що участь перекладача в адміністративно-деліктному провадженні на сучасному етапі максимально повно реалізується на другій центральній стадії провадження – розгляді справи та винесення у ній постанови. Комплекс процесуальних прав перекладача в адміністративно-деліктному провадженні закріплений у ст. 274 КпАП України, але варто зазначити, що протягом тривалого часу зміст

процесуальних прав перекладача не зазнавав жодних змін і зберігає дотепер свою конструкцію, запропоновану законодавцем ще в 1984 році, і він не відповідає потребам сьогодення, тобто перелік процесуальних прав перекладача є недостатньо повним та змістовним. Отже, процесуальні права перекладача можна поділити на індивідуальні права, які притаманні виключно перекладачу, ініціатором реалізації яких є він, і ті, що можуть реалізовуватись лише в разі прояву волевиявлення особою, яка притягується до адміністративної відповідальності. Також, права перекладача можна класифікувати за джерелом їх нормативного закріплення. За цим критерієм одну групу прав будуть становити права, передбачені КпАП України (ст. 274), другу – регламентовані в інших законодавчих актах. Відповідно до стадії адміністративно-деліктного провадження процесуальні права перекладача та їх реалізацію можна класифікувати на ті, що здійснюються: на стадії порушення, на стадії розгляду справи, на стадії оскарження, на стадії виконання постанови про накладення адміністративного стягнення тощо. Отже, процесуальні права перекладача в адміністративно-деліктному провадженні – це закріплені Кодексом про адміністративні правопорушення та іншими законами України комплекс юридично забезпечених можливостей перекладача надавати лінгвістичну допомогу (подолання мовного бар'єру) особам, які її потребують.

У новому кодифікованому адміністративно-деліктному акті, поряд із правами перекладача в провадженні у справах про адміністративні правопорушення, доцільно було б передбачити і його обов'язки. Зокрема, можна запозичити досвід законодавця з Кримінального процесуального кодексу України від 13.04.2012, який досить детально визначає обов'язки перекладача. Варто також передбачити обов'язки: 1) нерозголошення відомостей, що стали відомі перекладачу у зв'язку з наданням перекладацьких послуг особі, яка притягується до адміністративної відповідальності; 2) не вчиняти дій проти інтересів особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, і перешкоджати здійсненню належних їй прав.

Варто звернути увагу й на те, що, як показує практика, іноді адміністративні правопорушення вчинюються особами, які через фізичні (сліпі, німі, глухі, глухонімі) або психічні вади не здатні самостійно здійснювати своє пра-

во на вільне спілкування з особою, яка притягується до адміністративної відповідальності, або є неповнолітньою. У таких випадках участь перекладача (сурдоперекладача) повинна бути обов'язковою. Однак діючим кодифікованим адміністративно-деліктним актом не передбачено випадків обов'язкової участі перекладача (сурдоперекладача). Вбачається, що в майбутньому кодифікованому адміністративно-деліктному акті необхідно усунути існуючу прогалину і передбачити такі випадки, перш за все, орієнтуючись на положення чинного кримінально-процесуального законодавства задля того, щоб забезпечити максимальну лінгвістичну допомогу відповідній категорії осіб. Крім того, взагалі поза увагою законодавця залишається механізм забезпечення обов'язкової участі перекладача у випадках надання допомоги неповнолітнім та особам з певними фізичними та психічними вадами здоров'я. Цю прогалину також можна було б відновити за аналогією з кримінально-процесуальним законодавством, в якому існуючі положення досить детально і повно закріплені та вже протягом певного часу досить успішно застосовуються на практиці.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що чинне адміністративно-деліктне законодавство України у сфері визначення повноважень перекладача в адміністративно-деліктному провадженні є застарілим і містить низку неузгодженостей. Це створює додаткові перешкоди на шляху забезпечення конституційних гарантій людини і громадянина, тому положення КпАП України, що регламентують процесуальний статус перекладача в адміністративно-деліктному провадженні, потребують істотних змін. Зокрема, необхідно чітко закріпити момент допуску перекладача в адміністративно-деліктне провадження і передбачити, що перекладач допускається в провадження у справі про адміністративне правопорушення з моменту складання протоколу або адміністративного затримання особи, яка притягується до адміністративної відповідальності. Необхідно в новому адміністративно-деліктному акті більш змістовно та чітко регламентувати права та обов'язки перекладача, збалансувати та узгодити їх зміст. Крім того, слід запозичити певні норми кримінального процесу, врахувавши зарубіжний досвід, зокрема, в частині обов'язкової участі перекладача в адміністративно-деліктному провадженні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Колпаков В.К. Структура адміністративно-деліктного процесу / Валерій Костянтинович Колпаков // Юридична Україна. – 2005. – № 4. – С. 23-30.
2. Кузьменко О.В. Курс адміністративного процесу : навчальний посібник / Оксана Володимирівна Кузьменко. – Київ : Юрінком Інтер, 2012. – 208 с.
3. Миколенко А.И. Административный процесс и административная ответственность в Украине. Учебное пособие. – Харьков : «Одиссей», 2004. – 272 с.
4. Бандурка О.М. Адміністративний процес : підруч. [для вищ. навч. закл.] / Бандурка О. М., Тищенко М. М. – Київ : Літера ЛТД, 2001. – 336 с.
5. Бахрах Д.Н. Производство по делам об административных правонарушениях : [Пособие для слушателей народ. университетов]. / Бахрах Д. Н., Ренов Э. Н. – Москва : Знание, 1989. – 95 с.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.
7. Адміністративне право України. Академічний курс у 2 т. / Ред. колегія : В.Б. Авер'янов (голова). – Київ : Юридична думка, 2004. – 584 с. (Т. 1: Загальна частина).
8. Адміністративне право України : підручник / [Коломоєць Т.О., Пирожкова Ю.В., Армаш Н.О. та ін.]; за заг. ред. Т.О. Коломоєць. – Київ : Істина, 2009. – 480 с.
9. Колпаков В.К. Адміністративне право України : підручник / Колпаков В.К. – Київ : Юрінком Інтер, – 1999. – 736 с.
10. Петухов П.А. Административный процесс в юридической деятельности органов советского государственного управления : автореф. дисс. на соиск. науч. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 / П.А. Петухов. – Ленинград, 1981. – 22 с.
11. Завальний М.В. Адміністративно-деліктне провадження, що здійснюється органами внутрішніх справ : дис. ... канд. юрид. наук Михайло Володимирович Завальний. – Харків, 2008. – 117 с.
12. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України : підручник / Лютиков П.С., Меліхова О.Ю. ; за заг. ред. Т.О. Коломоєць ; вид. 2-ге, змін. і доп. – Київ : Істина, 2012. – 528 с.
13. Адміністративне право України : навчальний посібник : у 2 т. / [Галуцько В.В., Олещук В.І., Пихтін М.П. та ін.]; за заг. ред. В.В. Галуцько. – Херсон : ПАТ Херсонська міська друкарня, 2011. – 320 с. – (Т. 1 : Загальне адміністративне право).
14. Демський Е. Ф. Адміністративне процесуальне право України : навчальний посібник / Едуард Францевич Демський. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
15. Колпаков В.К. Адміністративне право України : підручник / Колпаков В.К., Кузьменко О.В. . – Київ : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
16. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія / Оксана Володимирівна Кузьменко. – Київ: Атіка, 2005. – 352 с.

17. Административное право Украины: учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. / [Битяк Ю.П., Богуцкий В.В., Гаращук В.М. и др]; Под ред. проф. Ю.П. Битяка. – Харьков : Право, 2003. – 576 с.
18. Адміністративне право України : навчальний посібник / За заг. ред. Т.О. Коломоєць. – Київ : Істина, 2007. – 216 с.
19. Коломоєць Т.О. Апеляція в адміністративно-юрисдикційному процесі: питання теорії та практики / Т.О. Коломоєць, Р.О. Кукурудз. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2010. – 254 с.
20. Виконавча влада і адміністративне право / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – Київ : Ін Юре, 2002. – 668с.
21. Юсупов В.А. Правоприменительная деятельность органов государственного управления. – Москва : Юрид. лит., 1979. – 136 с.
22. Агапов А.Б. Административная ответственность : Учебник. – Москва: Статут, 2000. – 251 с.
23. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України : навчальний посібник / Комзюк А.Т., Бевзенко В.М., Мельник Р.С. – Київ : Прецедент, 2007. – 531 с.
24. Адміністративне право України : підручник / [Битяк Ю. П., Гаращук В. М., Дьяченко О. В. та ін.] ; за ред. Ю. П. Битяка. – Київ : Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
25. Административное право Украины : учебник / Под общей ред. С. В. Кивалова. – Харьков : Одиссей, 2004. – 880 с.
26. Данількевич М.І. Адміністративне право України : навчальний посібник / Микола Іванович Данількевич. – Дніпропетровськ : Дніпропетровський національний університет, 2001. – 134 с.
27. Голосніченко І.П., Стахурський М.Ф. Адміністративний процес : навчальний посібник / За заг. ред. І. П. Голосніченка. – Київ : ГАН, 2003. – 256 с.
28. Стеценко С.Г. Адміністративне право України : навчальний посібник / Семен Григорович Стеценко. – Київ : Атіка, 2007. – 624 с.
29. Сінельнік Р.В. Захисник у провадженні у справах про адміністративні правопорушення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07«Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Р. В. Сінельнік. – Харків, 2008. – 21 с.
30. Іванов А.В. Експерт у провадженні у справах про адміністративні правопорушення автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07«Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / А.В. Іванов. – Харків, 2009. – 18 с.

УДК 342.9

PARTICIPATION OF A TRANSLATOR IN THE ADMINISTRATIVE TORT PRODUCTION ACCORDING TO THE LEGISLATION OF UKRAINE: PECULIARITIES OF REGULATION OF THE STAGE

УЧАСТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА В АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ СТАДІЙНОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ

Berezhna I.A.,

*Researcher of the Department of Administrative and Business Law
Zaporizhzhya National University*

The article is devoted to the definition of specific features of participation of an interpreter at certain stages of the administrative tort production. Conduct a thorough analysis of scientific research on the study of the stages of the administrative tort production. Noted the need to improve the procedural status of an interpreter at certain stages of the administrative tort of production in the future codified administrative tort act.

Key words: translator, administrative tort production, process status, stage of administrative production.

Статтю присвячено визначенню особливостей участі перекладача на окремих стадіях адміністративно-деліктного провадження. Проведено ґрунтовний аналіз наукових досліджень, присвячених вивченню питань стадій адміністративно-деліктного провадження. Наголошено на необхідності вдосконалення процесуального статусу перекладача на окремих стадіях адміністративно-деліктного провадження в майбутньому кодифікованому адміністративно-деліктному акті.

Ключові слова: перекладач, адміністративно-деліктне провадження, процесуальний статус, стадії адміністративно-деліктного провадження.

Статья посвящена определению особенностей участия переводчика на отдельных стадиях административно-деликтного производства. Проведен обстоятельный анализ научных исследований, посвященных изучению стадий административно-деликтного производства. Отмечена необходимость совершенствования процессуального статуса переводчика на отдельных стадиях административно-деликтного производства в будущем кодифицированном административно-деликтном акте.

Ключевые слова: переводчик, административно-деликтное производство, процессуальный статус, стадии административно-деликтного производства.

Under construction in Ukraine of the democratic state is updated question radical reform of administrative law, of which there are administrative tort, in particular, refers to the development and adoption of new codified administrative tort act that would be most consistent with European principles, norms of law, regulation developed by modern legal theory. In the context of this reform should take into account various aspects of administrative tort proceedings, including matters relating to their business, because they should recognize one of the central categories of the proceedings. By their status they can have both mandatory, leading, and those that contribute to the proceedings. In the latter group often about translation as an independent party administrative tort proceeding. General questions examined this issue in his writings scholars engaged in

research subjects of all, namely: V. Aver'yanov, S. Alekseev, V. Bevzenko, O. Bandurka, D. Bachrach, Y. Bytyak, A. Vasiliev, E. Dodin, E. Demsky, S. Kivalov, V. Kolpakov, T. Kolomoets, A. Komzyuk, O. Kuz'menko, D. Lukyanets, O. Mykolenko, O. Ostapenko, S. Stetsenko, M. Tishchenko and other scientists. However, it should be noted that the procedural status of the translator, his participation in the administrative and tort proceedings usually studied by scientists, not as an independent legal issue, but only when considering only the general features of the Institute, administrative and tort proceedings.

As the purpose of the need to define the characteristic features of phasic regulation interpreter participation in administrative and tort proceedings based on an analysis of existing doctrinal and normative sources, and separation problems such